

Шкарнега Олена Святославівна

Миколаївський інститут права НУ "ОЮА",

викладач кафедри кримінального права та інших кримінально-правових дисциплін,

кандидат юридичних наук

Скоробогата Ю. С.

Миколаївський інститут права НУ "ОЮА",

студентка 2 курсу

ЕЛЕКТРОННИЙ СУД В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Досить складно уявити суспільство на сучасному етапі свого розвитку яке б не прагнуло до рішучих змін. Спираючись на світовий досвід та тенденції прагнення найкращого для кожного куточку країни, Україна активно почала запроваджувати останні новинки в державній системі. Насамперед це стосується запровадження електронного документообігу у всіх сферах суспільного життя, і навіть створення електронного суду, як нового інституту в українському судочинстві. Саме прагнення до модернізації, стабілізації суспільних відносин, полегшення процедури доступу до правосуддя зумовило появу електронного судочинства. Тож сьогодні ми є свідками народження та запровадження проекту «Електронний суд». Завдяки даній системі учасники судових процесів мають змогу значно заощадити такі важливі ресурси як час та гроші.

Слід сказати, що в самому широкому значенні «Електронний суд» це елемент сучасного інформаційного суспільства, який представляє унікальну форму здійснення судочинства, засновану на новітніх інформаційних технологіях яка забезпечує повний процес розгляду судової справи в електронному форматі. В свою чергу, як каже керівник проекту О. Самборська: "Основними завданнями Електронного суду є: поліпшення умов роботи працівників судів та зручний доступ громадян до правосуддя"[1]. Тобто, це суд, двері якого відчинені цілодобово та в якому немає черг.

Перші кроки до запровадження системи «Електронний суд» в Україні були здійснені згідно з наказом Державної судової адміністрації України від 31.05.2013 р. №72 «Про реалізацію проекту щодо обміну електронними документами між судом та учасниками судового процесу», зі змінами та доповненнями [2]. Концепція «Електронний суд» базується на достатній кількості європейських рекомендацій, серед яких провідне місце займає Рекомендація №R (95) 11 Комітету міністрів Ради Європи від 11 вересня 1995 року, в якій сформульовані основні завдання при розробці та функціонуванні автоматизованих систем судової практики [3].

Відповідно до сформованої концепції електронного судочинства в Україні передбачені такі основні завдання, як:

- 1) забезпечення відкритого доступу всіх учасників судового процесу до інформації за допомогою інтернет-ресурсів та інформаційно-довідкових кіосків;
- 2) перехід до відправки та прийому всіх документів, що оброблюються в судах, в електронному вигляді;
- 3) налагодження системи електронного обміну з базами даних різних державних органів;
- 4) повна комп'ютеризація процесів судового діловодства та створення єдиного електронного архіву судових документів [4].

Зважаючи на вищевказані завдання, необхідно коротко розкрити роль електронного цифрового підпису. Електронний цифровий підпис за правовим статусом прирівнюється до власноручного підпису (печатки) у разі, якщо:

- електронний цифровий підпис підтверджено з використанням посиленого сертифіката ключа за допомогою надійних засобів цифрового підпису;

- під час перевірки використовувався посилений сертифікат ключа, чинний на момент накладення електронного цифрового підпису;
- особистий ключ підписувача відповідає відкритому ключу, зазначеному у сертифікаті.
- електронний підпис не може бути визнаний недійсним лише через те, що він має електронну форму або не ґрунтується на посиленому сертифікаті ключа [5].

На практиці, більшість українців вже його мають та користуються ним, наприклад, при заповненні електронних декларацій, зручність якого полягає ще й в простій процедурі його отримання через систему Приват24.

Об'єктивна необхідність функціонування електронного судочинства, яка вже сьогодні діє в Україні, обумовлена такими важливими факторами:

- пошук нових механізмів вдосконалення судового процесу, забезпечення основних принципів судочинства;
- загальний реформаційний тренд масового використання цифрових технологій у взаємовідносинах між державою та приватною особою (електронні реєстри, електронне декларування, тощо);
- особливості людської природи, яка прагне власного комфорту, в тому числі й у сфері правосуддя;
- різке зростання динаміки суспільних відносин, особливо у сфері господарювання;
- стрімкий розвиток технологій, який забезпечив можливість обробки, зберігання та передачі великих обсягів інформації в цифровій формі.

Тож розглядаючи наведені фактори, можна дійти висновку що поява такої форми судочинства є досить позитивним аспектом у розвитку державної системи, а саме у веденні судочинства, отже виходячи із цього можна визначити переваги та недоліки електронного суду.

Розпочати хотілось би насамперед з переваг, так як впровадження такої форми судочинства є досить революційним кроком до покращення та виведення на світову арену українського судочинства.

Отже, перевагами «Електронного суду» можна вважати :

1. зручність та економія часу (надання можливості фізичній або юридичній особі направити до будь-якого суду країни пакет документів не виходячи з дому за допомогою мережі Інтернет);
2. автоматизація документообігу, мінімізація зловживань (поліпшення доступу до системи правосуддя та підвищення її ефективності, електронне зберігання даних, онлайн-засідання, систему управління судовими справами, систему управління документами);
3. економічність (повністю комп'ютеризована система, яка надає можливість економити на транспортних витратах для того щоб дістатись того чи іншого суду, а також витрати, що пов'язані з друкування необхідних паперів);
4. сприяння єдності судової практики (розробка та впровадження універсального формату обміну даними, завдяки якому стане можливою передача справ та документів між автоматизованими системами документообігу різних судів).

Проте існують і досить суттєві недоліки, такі як:

1. вимагає високого рівня захищеності інформації (не виключена можливість збоїв в інфраструктурі системи електронної передачі і зберігання даних, блокування на деякий час доступу громадян та організацій до офіційної правової інформації);
2. відсутність наукового підґрунтя (переважна частина положень проекту «Електронний суд» запозичені з досвіду зарубіжних країн);
3. недоступність певним категоріям громадян(вікові, майнові особливості, значна частина населення не долучена до цифрової культури і традиційно користується паперовими носіями правової інформації).

Підсумовуючи, можна стверджувати, що перехід від застарілого документарного судочинства до електронного має забезпечити оперативність, прогнозованість та зручність взаємодії між учасниками судового процесу і судом і допоможе зробити правосуддя більш прозорим і менш корумпованим. Тож маємо надію, що Україна гідно подолає недоліки, які сформувались під час запровадження електронного судочинства, а також стане взірцем для наслідування засад ведення гуманного, справедливого та неупередженого судового процесу.

Список використаної літератури:

1. Самборська О. Послуга щодо отримання від суду процесуальних документів у електронному вигляді, а також СМС-повісток поступово набирає популярності серед учасників процесу [Електронний ресурс]. –Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/40018-elektronniy_sud_
2. Наказ Державної судової адміністрації України № 72 "Про реалізацію проекту щодо обміну електронними документами між судом та учасниками судового процесу" [Електронний ресурс] . – Режим доступу : <https://dsa.court.gov.ua/dsa/inshe/14/N722013>
3. Рекомендація R(95) 11 "Щодо відбору, обробки, подання та архівації судових рішень у правових інформаційно-пошукових системах" [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_129
4. Логінова Н. І. Упровадження електронного правосуддя в систему судочинства / Н. І. Логінова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apdp.in.ua/v72/61.pdf>.
5. Закон України "Про електронний цифровий підпис" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/852-15>